

มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนากับการพัฒนาภูมิภาคแม่น้ำโขง:
แขวงจำปาสักกับจังหวัดอุบลราชธานี
BUDDHIST UNIVERSITIES AND DEVELOPMENT OF MEKHONG
BASIN REGION: CHAMPASAK PROVINCE AND
UBON RATCHATHANI PROVINCE

¹ลิปป์มงคล ป้องภา และ²กิตติพัฒน์ ทาวงศ์ษา

¹Sipmongkon Pongpha ²Kittiphat Thawongsa

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประเทศไทย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

²Mahamakut Buddhist University, Thailand.

²kittiphat2016@gmail.com

Received :Januaty 20, 2020; **Revised** :February 12, 2020; **Accepted** :June 2, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประวัติและวัตถุประสงค์การก่อตั้งโดยย่อของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก กับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี เพื่อแสวงหาจุดร่วมในการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในพัฒนาคนในภูมิภาคแม่น้ำโขง จากการศึกษาพบว่า วิทยาลัยสงฆ์จำปาสักได้รับการสร้างตั้งขึ้น โดยประธานศูนย์การองค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว เพื่อส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและญาติโยมให้มีคุณภาพทางด้านหลักวิชาการทางธรรมและศาสตร์สมัยใหม่ส่วนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานีนั้น ก็มี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.

² อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

วัตถุประสงค์ในการสร้างที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณรท้องถิ่น จะได้ไม่ลำบากในการเดินทางเข้าไปศึกษาในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น เจ้าคณะพระสังฆาธิการในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีพระราชรัตนโบล เจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี และพระกิตติญาณโสภณ รองเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานีเป็นผู้นำการก่อตั้ง ในด้านหลักธรรมที่จะร่วมมือกันเผยแผ่เพื่อพัฒนาคนในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงนั้นก็คือ หลักคุณสมบัติ 7 ประการที่เรียกว่า “แสงเงินแสงทองของชีวิตที่ดีงาม หรือ รุ่งอรุณของการศึกษา” ซึ่งเป็นหลักประกันของชีวิตที่จะพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อันได้แก่ กัลยาณมิตรเป็นต้นและตามด้วยกิจกรรมเพื่อสานความสัมพันธ์อีก 4กิจกรรม คือ 1) การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ 2) การจัดปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานร่วมกัน 3) การทำวิจัยร่วมกัน และ 4)การแลกเปลี่ยนพระสงฆ์ปฏิบัติศาสนากิจ

คำสำคัญ: มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา, การพัฒนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง, หลักธรรม

Abstract

This article aims to study the brief history and objectives of Champasak Sangha College and Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ubon Ratchathani Campus for finding out the common point in propagating Dhamma principles in Buddhism to develop the people in the Mekhong Basin Region. The study found that Champasak Sangha College was established by the President of the Center of Lao Buddhist Relation Organization aiming to promote and focus on the education of monks, novices and laymen to have an academic quality in Dhamma and modern science. Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ubon Ratchathani Campus was established with the similar objectives aiming to be an educational institution for monks and novices in localities that faced difficulties in traveling to study in Bangkok. The former Ecclesiastical Provincial Governor of Ubon Ratchathani Province, the most venerable Phrarachrattanobon and the former Vice Ecclesiastical Provincial Governor, the most venerable Phrakittiyanasopon, were the leaders in the establishment. The Dhamma principles that will be commonly propagated for developing the people in Makhong Basin Region includes the 7

qualifications called “The Dawn of Good Life or the Dawn of Education” that guarantees the people’s lives towards a perfect human beings. This includes Kalyanamitata or being a good company and the 4 activities for enhancing relationship including: 1) students and teachers exchange; 2) collaborative meditation practice; 3) collaborative research; and exchange of Sangha religious activities.

Keywords: Buddhist University, Mekhong Basin Regional Development, Dhamma Principles

บทนำ

พระพุทธศาสนานอกจากจะเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม เอกลักษณ์และจิตวิญญาณในประเทศไทยและประเทศลาวแล้ว ก็ยังเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งพฤติกรรมของคนในสังคมของประเทศทั้งสองให้เป็นไปตามครรลองหรือบรรทัดฐานของสังคมโดยปราศจากพันธนาการใดๆ ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงเป็นประดิษฐกรรมทางความคิดอันสูงส่งและมีคุณูปการต่อการพัฒนาคนในประเทศให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนๆ ได้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาคนและการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาในกลุ่มน้ำโขงโดยเน้นความสัมพันธ์ของคนในแขวงจำปาสักกับจังหวัดอุบลราชธานีโดยใช้มหาวิทยาลัยของสองแห่งที่ตั้งอยู่ในแขวงจำปาสักคือวิทยาลัยสงฆ์จำปาสักที่ตั้งอยู่เมืองปากเซ และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตอุบลราชธานีเป็นสื่อกลางประสานความเข้าใจในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและการศึกษาแลกเปลี่ยนทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม อันจะก่อประโยชน์สุขให้คนทั้งสองฝั่งได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วิทยาลัยสงฆ์แขวงจำปาสัก สถานที่ที่ถือว่าเป็นสถานศึกษาด้านพระพุทธศาสนาให้กับพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาตลอดจนเป็นศูนย์รวมใจในการสร้างกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาในแขวงจำปาสัก เมืองปากเซคือ วิทยาลัยสงฆ์ แขวงจำปาสัก

วิทยาลัยสงฆ์ แขวงจำปาสักได้รับการสร้างตั้งขึ้น โดยประธานศูนย์การองค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ฉบับเลขที่ 483/องค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว

05/10/2006 ลงนามและรับรู้โดยกระทรวงศึกษาธิการ อย่างเป็นทางการซึ่งเป็นแห่งที่สองของประเทศลาวดำเนินการสอนตามมติประชุมใหญ่ครั้งที่ 8 ของพรรคในเดือนมีนาคมปี ค.ศ. 2006 (พ.ศ.2549) ที่ผ่านมาได้วางคาดการณ์ไว้ว่าถึงปี ค.ศ.2020 (พ.ศ.2563)ต้องทำให้ประเทศหลุดพ้นออกจากความยากจนด้อยพัฒนามีปัจจัยพื้นฐานแห่งการเป็นประเทศอุตสาหกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมายในมติดกลงโดยเฉพาะปี ค.ศ.2005-2006 (2548-2549) ถือเอาการศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงริบเร่งดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพและและมีมาตรฐานให้สูงขึ้นสืบทอดเร่งมือการสร้างคนให้เป็นพลที่ดีมีการศึกษามีความรู้มีวิชาชีพ มีความสามารถประดิษฐ์สร้าง และมีความกระตือรือร้นต่อการพัฒนาประเทศชาติในระยะ 20 กว่าปีแห่งการเปลี่ยนแปลงใหม่ระบบการศึกษาแห่งชาติได้รับการพัฒนาทางด้านปริมาณและคุณภาพดีขึ้นเป็นก้าวๆ คือระบบการศึกษาของลาวในปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานระหว่างรูปแบบการศึกษาของระบอบเมืองขึ้นครั้งศักดินากับการศึกษาแบบ ปฏิวัติ และการศึกษาแบบใหม่ ได้ถ่ายทอดบทเรียนมาเป็นการศึกษาอยู่บรรดาประเทศต่างๆของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ,2008:11)

องค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว (อ.พ.ส) ถือเป็นสถาบันสูงสุดของการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวได้มองเห็นอนาคตของคณะสงฆ์ที่ยังขาดคณะสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ และขาดความเข้าใจในทางพระพุทธศาสนา (ศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ, 2541:5) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ที่สืบทอดพระพุทธศาสนาในอนาคตจึงได้มีนโยบายส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์ซึ่งได้ตราไว้ในมาตราที่ 10 หมวด 3 ของธรรมนูญปกครองคณะสงฆ์ลาว พ.ศ.2541 ว่า “ให้คณะส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการศึกษาของพระภิกษุสามเณรโดยการยกระดับความรู้ความสามารถให้แก่พระภิกษุสามเณรและญาติโยมให้สูงขึ้นพร้อมกันนั้นต้องปรับปรุงระบบการศึกษาสงฆ์ให้มีคุณภาพทางด้านหลักวิชาการทางธรรมและทางโลกให้เท่าเทียมกันและทุ่มเทเอาใจใส่ในการนำเอาหลักวิชาชีพแขนงที่มีประโยชน์รับใช้สังคมได้ดีเข้าในสถาบันการศึกษาสงฆ์ด้วย” (พระกันยา สุจินโณ (กุลณะวงศ์),2555:1)

การจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น ปัจจัยมีความสำคัญอย่างมากก็คือคุณภาพการสอนของครูผู้ที่จะช่วยพัฒนาแผนการศึกษา นโยบายการศึกษา ตลอดจนปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งเป็นสถาบันผลิตครูทั้งที่เป็นพระสงฆ์และคฤหัสถ์เพื่อให้ไปปลูกฝังนักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรมที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน

และ สร้างให้คนเหล่านั้นมีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนพัฒนาตนให้มีความก้าวหน้าอย่างเต็มศักยภาพและยั่งยืนทันต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบัน

ศาสตราจารย์ดร.สมกัญม้งหนอเมฆกรรมการศุนย์กลางพรรครัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการลาวได้กล่าวว่าประเทศลาวได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคม การศึกษาและวัฒนธรรมมากขึ้น ทำให้การศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นพรรคและรัฐบาล จึงยึดถืองานการพัฒนาการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา (โครงการค้นคว้าที่ปรึกษาสำหรับแผนการศึกษา, 2546 :13)

การยกระดับความรู้ความสามารถของคนภายในชาติให้เจริญก้าวหน้าให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นรัฐบาลลาวจึงได้วางยุทธศาสตร์การศึกษาปี2543-2058 เพื่อปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติและขยายการศึกษาของประเทศ สาธารณะรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวให้เป็นเอกภาพ มีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกับต่างประเทศซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติได้กำหนดว่าภายในปี2563 ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว จะต้องหลุดพ้นออกจากความด้อยพัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการศึกษาหลายเรื่องการจัดให้มีการศึกษาภาคบังคับ สำหรับพลเมืองทุกคน การขยายมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา การปรับปรุงการฝึกหัดครู การจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ การขยายการศึกษานอกระบบ โรงเรียน และการพัฒนาบุคลากรเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาเป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย และการบริหารจัดการที่ดีจึงจะบรรลุผลที่คาดหวังไว้จึงได้มีมติตกลงก่อตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จำปาสัก (Champasak University of Laos) ซึ่งประกอบด้วย ๘ คณะวิชาและวิทยาลัย โดยวิทยาลัยมีชื่อว่า “วิทยาลัยวิทยาศาสตร์พื้นฐาน” (School of science Foundation studies) ซึ่งเป็นสถาบันที่อยู่ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว (เป็นหลักสูตรเตรียมนักศึกษาเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อสายต่างๆ ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวและสถาบันชั้นสูงภายในประเทศ)นับแต่นั้นมา มหาวิทยาลัยจำปาสัก ได้เริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในเบื้องต้นเริ่มจาก 8คณะวิชา และวิทยาลัยวิทยาศาสตร์พื้นฐานมาถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยจำปาสักได้เติบโตขยายมาเป็น 11คณะวิชาในการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากร ของมหาวิทยาลัยจำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสักประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ในปัจจุบัน ยังขาดงบประมาณ ด้านการพัฒนาบุคลากร อุปกรณ์การเรียนการสอน และการศึกษายังไม่เพียงพอ พร้อมยังขาดการฝึกอบรม ได้แก่

บุคลากร ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ต่างๆ นอกจากนั้นยังมีครู อาจารย์ไม่เพียงพอต่อจำนวน การศึกษาที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในปัจจุบันยังมีหลายอย่างที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น การสร้างหรือพัฒนาคนในของหน่วยงาน หรือองค์กรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งการบริหารการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานสามารถดึงดูดและบำรุงรักษาคนดี มีความรู้ความสามารถไว้ในหน่วยงานให้มากที่สุดและได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีคุณภาพในการทำหน้าที่เป็นหัวหน้างาน เป็นผู้บริหารซึ่งจะนำพาองค์กร ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ การดำเนินการปรับปรุงและการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยจำปาสัก ในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ซึ่งสามารถแยกปัญหาออกเป็น๓ด้านดังนี้

1. ปัญหาบุคลากรด้านการบริหารเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับน้อยขาดบุคลากรจึงไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเท่าที่ควร ครู อาจารย์มีชั่วโมงสอนมาก ยังรับผิดชอบงานต่างๆ เช่น งานธุรการ งานทะเบียน ห้องสมุด และงานอื่นๆ

2. ปัญหาบุคลากรด้านการเรียนการสอน ครู อาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจในสาขาวิชา แต่ขาดกระบวนการสอน ไม่เตรียมการสอน มักใช้ความรู้ความสามารถที่เคยสอน และยังใช้ตำราบอกจุด ขาดการพัฒนาสื่อการสอน

3. ปัญหาบุคลากรทางฐานะครอบครัวที่ยากจน และทางการศึกษาทางเศรษฐกิจ อาชีพทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา จนขาดความมั่นใจ ขาดความกระตือรือร้นในการสืบค้นหา แสวงหาความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากมุมโลก (พระสุริยศักดิ์ จิตตธมโม (จันคำมณี), 2553 :2)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้ก่อกำเนิดขึ้นจากความดำริร่วมกันของเจ้าคณะพระสงฆ์ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีพระราชรัตนโนบล เจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี และพระกิตติญาณโสภณ รองเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานีเป็นผู้นำ ได้ส่งเสริมสนับสนุน และผลักดันเรื่องนี้มาโดยตลอด ทั้งนี้ด้วยความประสงค์ที่จะให้พระภิกษุสามเณร ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้าไปศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพราะความยุ่งยากนานาประการ เป็นต้นว่า ที่อยู่อาศัย อาหารการขบฉัน และมองเห็นว่าพระสงฆ์ที่อยู่ในชนบทนั้นขาดโอกาสทาง

การศึกษา ครั้นจะเดินทางเข้าไปศึกษาในกรุงเทพมหานคร ก็เกิดความลำบากต้องทิ้งศรัทธาญาติโยมไป ทำให้วัดขาดพระเณรอยู่อาศัย

พ.ศ.2523 ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2523 โดย ฯพณฯ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี (ในสมัยนั้น) เป็นประธาน และนายบุญช่วย ศรีสารคาม ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี (ในสมัยนั้น) เป็นรองประธาน โดยวางแบบแปลนไว้ขนาดกว้าง 16 เมตร ยาว 60 เมตร สูง 5 ชั้น จากนั้นได้เริ่มหาปัจจัยมาก่อสร้างตามกำลัง โดยขอความร่วมมือจากพระสังฆาธิการและศรัทธาประชาชน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง และได้ลงมือก่อสร้างเมื่อพ.ศ. 2525-2527 การก่อสร้างดำเนินการได้ 3 ชั้นก็หมดงบประมาณ

พ.ศ. 2529 การประชุมพระสังฆาธิการ มีมติให้เสนอเรื่องขอเปิดการเรียนการสอนเป็นสาขาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งก็ได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเป็น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ที่วัดมหาวนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2529 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี จัดตั้งขึ้นตามประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามหนังสือที่ 395/2529 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2529 เรื่อง อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาเขตอุบลราชธานี และประกาศมหาวิทยาลัย ที่ 79/2529 เรื่อง จัดตั้งวิทยาเขตอุบลราชธานี ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2529 โดยสภามหาวิทยาลัยได้มีมติให้จัดตั้งวิทยาเขตอุบลราชธานี ในคราวประชุมครั้งที่ 6/2529 เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2529 วิทยาเขตอุบลราชธานี ในระยะเริ่มแรก จึงได้ดำเนินการบริหารจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีการสอน วิชาเอกการสอน สังคมศึกษา ในปีการศึกษา 2530

พ.ศ.2530 ได้เปิดรับสมัครพระภิกษุ สามเณรเข้าศึกษาจำนวน 50 รูป เปิดสอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา และสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ พ.ศ.2532 ได้รับอนุมัติเปิดเรียนในสาขาวิชาศาสนาคณะพุทธศาสตร์ (ประวัติและความเป็นมา มจร.ว.อุบล, 2536)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตอุบลราชธานี (ดงบังไฟ)

ปี พ.ศ.2542 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีนโยบายให้ส่วนงานระดับวิทยาเขต พิจารณาสถานที่ตั้งแห่งใหม่ เพื่อรองรับการขยายตัวทางการศึกษาของ

มหาวิทยาลัยเพราะตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2540 นั้นได้เปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์สามารถเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ หากวิทยาเขตใดมีความพร้อมที่จะขยับขยายหาที่ตั้งใหม่ได้ ก็ให้ดำเนินการได้

ด้วยเหตุนี้เอง พระเดชพระคุณพระเทพกิตติมุนี ประธานสภาวิทยาเขตอุบลราชธานีได้เรียกประชุมสภาวิทยาเขตอุบลราชธานี และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกระโสม ณ ศาลาการเปรียญวัดบ้านดอนนกชุม ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตใช้สถานที่ป่าสาธารณประโยชน์ดงบังไฟ จำนวน 212 ไร่เศษที่ตั้งอยู่ หมู่ที่ 1 บ้านหมากมี ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี (หนังสือที่ระลึก “ครบรอบ 25 ปี การสถาปนา มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี,2555)

ดังนั้น วิทยาเขตอุบลราชธานีจึงได้ย้ายถาวรมาตั้งอยู่ที่ดงบังไฟจนถึงทุกวันนี้ โดยมีปรัชญาการศึกษาดังนี้ “ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม” และมีพันธกิจ คือ “การผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนา และการบริการวิชาการแก่สังคม”

จากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดอุบลราชธานีซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนตะวันออกสุดของประเทศไทย มีพื้นที่อาณาเขตชายแดนติดต่อกับแขวงจำปาสัก เมืองปากเซ ประเทศ สปป.ลาว และทั้งสองเมืองก็มีมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ให้การศึกษาด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ให้กับพระภิกษุสามเณร และบุคคลทั่วไปด้วย จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นจุดเริ่มต้นในการให้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงให้เป็นลุ่มแม่น้ำแห่งธรรมะที่ให้ความชุ่มเย็นกับผู้คนอย่างแท้จริง

หลักคุณธรรมที่ควรเผยแผ่ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

หน้าที่ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งคือนำหลักธรรมลงสู่จิตใจของคนในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อให้คนเหล่านั้นได้เกิดความมั่นใจในการฝึกพัฒนาตนเองได้อย่างมั่นใจ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ ได้กล่าวไว้ใน“ธรรมมุญชีวิต”ในหมวดคนกับคนว่า (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต),2540:11)

มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษ ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ทั้งหลายอื่น สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษ ได้แก่ สึกขา หรือการศึกษา คือการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนามนุษย์ที่ฝึก ศึกษาหรือพัฒนา

แล้ว เชื่อว่าเป็น“สัตว์ประเสริฐ”เป็นผู้รู้จักดำเนินชีวิตที่พึ่งด้วยตนเองและช่วยให้สังคมดำรงอยู่ในสันติสุขโดยสวัสดิ์

มนุษย์ที่จะชื่อว่าฝึก ศึกษาหรือพัฒนาตน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ผู้เป็นสมาชิกใหม่ของมนุษยชาติ พึงมีคุณสมบัติที่เป็นต้นทุน 7 ประการ ที่เรียกว่า แสงเงินแสงทองของชีวิตที่พึ่ง หรือ รุ่งอรุณของการศึกษา ซึ่งเป็นหลักประกันของชีวิตที่จะพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้เป็นสัตว์ประเสริฐอย่างแท้จริง ดังนี้

1. กัลยาณมิตตตา (มีกัลยาณมิตร) แสงแหล่งปัญญาและแบบอย่างที่ดี คือ อยู่ร่วมหรือใกล้ชิดกัลยาณชน ที่จะมียุติพลชักนำและชักชวนกันให้เจริญงอกงามในการพัฒนาพฤติกรรมจิตใจและปัญญา โดยเฉพาะให้เรียนรู้และพัฒนาการสื่อสารสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา มีศรัทธาที่จะดำเนินตามแบบอย่างที่ดี และรู้จักใช้ปัจจัยภายนอกทั้งที่เป็นบุคคล หนังสือ และเครื่องมือสื่อสารทั้งหลาย ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้และความดีงามเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิต แก้ปัญหาและทำการสร้างสรรค์

2. สีสัมปทา (ทำดีให้ถึงพร้อม) มีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต คือ รู้จักจัดระเบียบความเป็นอยู่กิจกรรมกิจการและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อโอกาสแก่การพัฒนาชีวิต อย่างน้อยมีศีลขั้นพื้นฐาน คือมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ด้วยการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อย่างเกื้อกูลไม่เบียดเบียนกัน และในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุด้วยการกินใช้ปัจจัย ๔ ตลอดจนอุปกรณ์เทคโนโลยีทั้งหลาย ในทางที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต เกื้อหนุนการศึกษา การสร้างสรรค์ และระบบดุลยสัมพันธ์ของธรรมชาติ

3. ฉันทสัมปทา (ทำดีให้ถึงพร้อม) มีจิตใจใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ คือเป็นผู้มีพลังแห่งความใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่ทำ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่สัมฤทธิ์ ใฝ่ความเป็นเลิศ อยากช่วยทำทุกสิ่งทุกคนที่ตนประสบเกี่ยวข้องให้เข้าถึงภาวะที่พึ่ง ไม่หลงติดอยู่แค่คิดจะได้จะเอาและหาความสุขจากการเสพบริโภค ที่ทำให้จมอยู่ใต้วังวนแห่งความมัวเมาและการแย่งชิง แต่รู้จักใช้อิทธิยมีตาที่ดู หูที่ฟัง เป็นต้น ในการเรียนรู้ หาความสุขจากการศึกษาและมีความสุขจากการทำสิ่งดีงาม ด้วยการใช้สมองและมือในการสร้างสรรค์

4. อัตตสัมปทา (ทำตนให้ถึงพร้อม) มุ่งมั่นฝึกตนจนเต็มสุภาพะที่ความเป็นคนจะให้ถึงได้ คือ ระลึกรู้เสมอถึงความจริงแท้แห่งธรรมชาติของมนุษย์ผู้เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ และต้องฝึก ซึ่งเมื่อฝึกแล้วจะประเสริฐเลิศสูงสุดแล้วตั้งใจฝึกตนจนมองเห็นความยากลำบากอุปสรรคและปัญหา เป็นจุดเวทีที่ทดสอบและพัฒนาสติปัญญาความสามารถ มีจิตสำนึกใน

การพัฒนาตนยิ่งขึ้นไป จนเต็มสุดแห่งศักยภาพ ด้วยการพัฒนาที่พร้อมทุกด้านทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา

5. ทวิภูมิจิตสัมปทา (ทำทวิภูมิจิตให้ถึงพร้อม) ถือหลักเหตุปัจจัยมองอะไรๆ ตามเหตุและผล คือ ตั้งอยู่ในหลักความคิดความเชื่อที่เที่ยงมีเหตุผล อย่างน้อยถือนหลักเหตุปัจจัย ที่จะนำไปสู่การพิจารณาไตร่ตรองสืบสวนค้นคว้าเป็นทางเจริญปัญญา และเชื่อการกระทำว่าเป็นอำนาจใหญ่สุดที่บันดาลชะตากรรม กับทั้งมีพฤติกรรมและจิตใจที่อยู่ในอำนาจเหตุผล แม้จะฝืนทำให้สำเร็จและถึงงามสูงสุด ก็รู้เท่าทันความเป็นไปได้ภายในขอบเขตของเหตุปัจจัยที่มีและที่ทำ ถึงสำเร็จก็ไม่หลงลอย ถึงพลาดก็ไม่หงอยงง ดำรงจิตผ่องใสเป็นอิสระได้ ไม่รู้วามไวยวายเป็นแต่ใจตน ตลอดจนไม่ปล่อยตัวเลื่อนไหลไปตามกระแสความตื่นข่าวและค่านิยม

6. อัปปมาทสัมปทา (ทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม) ตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท คือ มีจิตสำนึกในความไม่เที่ยง มองเห็นตระหนักถึงความไม่คงที่ ไม่คงทน และไม่คงตัว ทั้งของชีวิตและสิ่งทั้งหลายรอบตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ทำให้หนึ่งนอนใจอยู่ไม่ได้และมองเห็นคุณค่าความสำคัญของกาลเวลา แล้วกระตือรือร้นชวนขวนขวายเร่งศึกษาและป้องกันแก้ไขเหตุปัจจัยของความเสื่อม และเสริมสร้างเหตุปัจจัยของความเจริญงอกงาม โดยใช้เวลาทั้งคืนวันที่ผ่านมาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

7. โยนิโสมนสิการสัมปทา (ทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม) ฉลาดคิดแยกคายให้ได้ประโยชน์และความจริง คือ รู้จักคิด รู้จักพิจารณา มองเป็น คิดเป็น เห็นสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นเป็นไปในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย โดยใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวนสืบค้น วิเคราะห์วิจัย ไม่ว่าจะเพื่อให้เห็นความจริงหรือเพื่อให้เห็นแง่ด้านที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ กับทั้งสามารถแก้ไขปัญหาและจัดทำดำเนินการต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยวิธีการแห่งปัญญาที่จะทำ ให้พึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้

กิจกรรมร่วมของมหาเถรสมาคมทั้ง 2 แห่ง เพื่อพัฒนาภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

ในปี 2555 ผลงครบรอบ 25 ปี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้ทำข้อตกลงร่วมกับแขวงจำปาสักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยให้พระสงฆ์ที่ได้รับการศึกษาในระดับอนุปริยญาแล้วให้เข้ามาศึกษาระดับปริยญาตรีใน มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยทางวิทยาเขตช่วยจัดหาวัด และ

ทุนการศึกษาให้ นี่ก็เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาบุคลากรของพระพุทธศาสนาร่วมกันของมหาวิทยาลัยทั้งสองในอนาคตถ้าจะให้เกิดมีกิจกรรมแลกเปลี่ยน เช่น

1. แลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ในแต่ละเทอมการศึกษาเพื่อเรียนรู้ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และระบบการศึกษาของกันและกัน
2. จัดปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานระยะสั้น ในเวลา 2 คืน 3 วัน ในแขวงจำปาสักและจังหวัดอุบลราชธานีแบบสลับสับเปลี่ยนกันไปเพื่อให้นักศึกษาและอุบาสก อุบาสิกาและผู้สนใจทั้งสองฝั่งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดย มหาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งเป็นเจ้าภาพร่วมกัน
3. ทำการศึกษาวิจัยร่วมกัน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของคนทั้งสองฝั่ง
4. จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนพระสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจตามวัดต่าง ๆ ทั้งในแขวงจำปาสักและจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

กิจกรรมเหล่านี้อาจจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงให้ได้รับประโยชน์จากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง และเป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นกัลยาณมิตรตามหลักธรรมที่ได้กล่าวในเบื้องต้น

บทสรุป

จากการศึกษาประวัติและความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งแล้ว มีวัตถุประสงค์ในการสร้างคล้ายๆกัน คือ เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาและผู้สนใจในพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจและให้คนอยู่ดีมีความสุขแบบยั่งยืน

หลักธรรมที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งควรยึดเป็นหลักในการเผยแผ่นั้นก็คือ “แสงเงินแสงทองของชีวิตที่ติงาม หรือ รุ่งอรุณของการศึกษา 7 ประการ คือ 1) ความเป็นผู้มีมิตรดีสหายดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน 2) ความเป็นผู้มีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต 3) ความเป็นผู้มีจิตใจใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ 4) ความมุ่งมั่นฝึกตนจนเต็มสุดภาวะที่ความเป็นคนจะให้อภัยได้ 5) ความเป็นผู้ถือหลักเหตุปัจจัยมองอะไรๆ ตามเหตุและผล 6) ความเป็นผู้ตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท 7) ความเป็นผู้ฉลาดคิดแยกคายให้ได้ประโยชน์

กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งควรจัดร่วมกันคือ 1) การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ 2) การจัดวิปัสสนากรรมฐานร่วมกัน 3) การทำวิจัยร่วมกัน และ 4) การแลกเปลี่ยนพระสงฆ์ปฏิบัติศาสนากิจ

ทั้งหมดนี้ถือเป็นแนวทางในการให้มหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาคนในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในแขวงจำปาสักและจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อให้เข้าถึงหลักธรรมในการพัฒนาตนเองแบบยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, (2008) *แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ* นครหลวงเวียงจันทน์โรงพิมพ์ศรีवास.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2540), *ธรรมมณูญชีวิต* มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- พระกันยา สุจินโณ (กุลณะวงศ์) (2555). *การจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยสงฆ์วัดหลวง แขวงจำปาสักประเทศ สาธารณรัฐประชาชนลาว*วิทยานิพนธ์จิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระสุริยศักดิ์ จิตตธมโม (จันคำมณี) (2555). *การพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยจำปาสัก เมืองปาเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว*. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระกันยา สุจินโณ (กุลณะวงศ์) (2555). *การจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยสงฆ์วัดหลวง แขวงจำปาสักประเทศ สาธารณรัฐประชาชนลาว*. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ, (2541). *ธรรมนุญปกครองลาว*, นครหลวงเวียงจันทน์: โรงพิมพ์ ชาวหนุ่ม
- โครงการค้นคว้าที่ปรึกษาสำหรับแผนการศึกษา, (2546). เวียงจันทน์: สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว,
- หนังสือที่ระลึก “ครบรอบ 25 ปี การสถาปนา มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี ธันวาคม 2555
- หนังสือ “ที่ระลึกพิธีเปิดอาคารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์